MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

İNGİLTERE EGEMEN ASKERİ ÜSLERİNİN AKDENİZ'DEKİ DENİZ YETKİ ALANLARINA ETKİSİ

Zeynep Erhan[*]
Sezai Özçelik[**]
Ayşegül Bostan[***]

Kıbrıs adası taşıdığı stratejik önem nedeniyle yüzyıllar boyunca İngiltere'nin odak noktası olmayı basarmıştır.[1] Akdeniz'e kıyısı olan Güney Kıbrıs Rum Yönetimi, Suriye, Lübnan, İsrail, Filistin, Mısır, Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti ve Türkiye kadar, Doğu Akdeniz'e doğrudan kıyısı olmayan İngiltere'de Akdeniz'in petrol ve doğalgaz zenginliklerinden pay almak istemektedir.[2] Zira İngiltere, 1960 Londra ve Zürih Antlaşmaları ile Kıbrıs adası üzerinde iki egemen askeri üs elde etmeyi başarmıştır.

Bu çalışmanın amacı, İngiltere'nin bu iki askeri üssün varlığına dayanarak Akdeniz'de denizalanı iddiasında bulunup bulunamayacağı ve dolayısıyla petrol ve doğalgaz aramalarında söz sahibi olup olamayacağı noktasındadır. Bu amaçla, öncelikle, İngiliz askeri üslerinin hukuki statüsü, Kıbrıs'ın Kurucu Sözleşmeleri ve Ek metinleri incelenerek tartışılacaktır. Bu incelemeleri takiben, İngiliz üslerinin gerçekten *jui jeneris* bir statüye sahip olup olmadığı ve gerekçeleri incelenecektir. Sonuç olarak, egemen İngiliz askeri üslerinin Doğu Akdeniz'de olası denizalanı iddiasının sonuçları, kurucu antlaşmalar ve üslerin hukuki statüleri değerlendirilerek sonuçlandırılacaktır.

1960 Kurucu Antlaşmalar ve İngiliz Askeri Üsleri

1960 Londra ve Zürih Antlaşmaları elde edilen İngiliz askeri üsler, coğrafi

[*] Arş.Gör.Dr., Çankırı Karatekin Üniversitesi, İİBF, Uluslararası İlişkiler Bölümü, zeynephukuk25@gmail.com
[**] Doç. Dr., Çankırı Karatekin Üniversitesi, İİBF, Uluslararası İlişkiler Bölümü, sezaiozcelik@gmail.com
[***] Arş.Gör., Çankırı Karatekin Üniversitesi, İİBF, Uluslararası İlişkiler Bölümü, aysegul_bostan@yahoo.com

[1] Daha ayrıntılı bilgi için, bakınız Tanelik, S. ve Kurt, E. (2013). "Türkiye'nin Münhasır Ekonomik Bölge Algısı Ve Yakın Tehdit Alanı: Kıbrıs." Uluslararası Güvenlik Kongresi Bildiriler Kitabı (Cilt 3), Editör: Hasret Çomak, Kocaeli Üniversitesi Yayınları 1. Baskı, Nisan 2014, Kocaeli, (s.885)

[2] Daha ayrıntılı bilgi için, bakınız Balık, İ., (2018). Türkiye'nin Deniz Yetki Alanları ve Kıyıdaş Ülkelerle Yetki Alanı Anlaşmazlıkları, Kent Akademisi, 11 (33), Issue 1, (s.94).

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

açından oldukça stratejik bir şekilde konumlanmışlardır. Zira Doğu Akdeniz kıyılarında olan üslerden birisi Süveyş Kanalı karşısında diğeri de Orta Doğu devletlerinin karşısındadır.

[3]

1960 yılında kurulan askeri üslere, sivil yerleşimleri engellemek için sınırlar çizilmiştir ancak an itibariyle üslerde bir kısmı sivil olmak üzere yaklaşık 14.000 kişi yaşamaktadır. Yaşayanların 7000'ini tarımsal arazilerde çalışan Kıbrıslılar, geriye kalanını ise İngiliz askerler ve aileleri oluşturmaktadır. Ağrotur Güney Kıbrıs'ın ikinci büyük şehri Limasol'a yakın olup adanın güneyinde olup 123 km kare yüzölçümüne sahiptir. Dikelya ise 131 km kare yüzölçümünde olup Larnaka yakınlarında adanın güneydoğusundadır. Her iki askeri alanın yüzölçümü 254 km kare olup yönetim merkezi Ağrotur'da bulunan Episkopi'dir. Her iki askeri alan kumsalı nesli tükenmekte olan deniz kaplumbağaları yumurtlama alanıdır.

İngilizlere ait tüm denizaşırı alanların yönetimi Dış İlişkiler ve İngiliz Milletler Topluluğu Ofisi'nde iken bu iki Egemen Askeri Üs Alanlarının (EAÜA) yönetimi İngiltere Savunma Bakanlığına aittir. 1878 yılında Osmanlı'dan İngiliz egemenliğine geçen Kıbrıs adası, 1914 yılında İngilizler tarafından ilhak edilmiştir. 1923 Lozan Anlaşması ile Türkiye tarafından bu ilhak

[3] Resim için, bakınız Dünya İstihbarat Ağının Merkezi İngiliz Derin Devleti. (2017). Erişebilirlik : **https://ingilizderindevleti.net/dunya-istihbarat-aginin-merkezi-ingiliz-derin-devleti/**

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ
tanınmıştır. 1925 yılında Kıbrıs Yasama Konseyi'nin oluşturulması ile Kıbrıs Kolonisi kurulmuştur.

1960 yılında Kıbrıs'ın bağımsız olmasının ardından EAÜA olarak Ağrotur ve Dikelya'ya İngiliz Kraliçesi tarafından Kıbrıs İngiliz Kuvvetleri Komutanı'nın başında olduğu yönetici atanmıştır. Bu iki bölgede İngiliz yasaları geçerlidir. Yönetici tarafından çıkarılan yönetmelikler yanında Kıbrıs Koloni zamanında kalan ve değişikliğe uğrayan kanunlar hala geçerlidir. İngiliz hükümeti tarafından kurulan kendi kanun ve yasalarının geçerli olduğu İngiliz mahkemeleri görevdedir. Güney Kıbrıs'ta kullanılan para birimi Avro geçerlidir.

Ağrotur ve Dikelya EAÜA 1960 yılında Kıbrıs bağımsız olduktan sonra Birleşik Krallık Kıbrıs Kanunu 2(3) maddesine göre savunma amacıyla İngiliz egemenliğine verilmiş ve sınırları çizilmiştir.[4] 19 Ağustos 1960 Kıbrıs Kurucu Sözleşmelerinin A Ekinin (Annex A) 3. Bölümünde; Kıbrıs Cumhuriyeti'ne, egemen İngiliz askeri üssü olan Ağrotur ve Dikelya topraklarına ait kıyılarda karasuları iddiasında bulunmaması yönünde yükümlülük getirmektedir. Başka bir ifadeyle Kıbrıs Cumhuriyeti, Ağrotur ve Dikelya kıyısındaki deniz alanları ile ilgili karasuları iddiasında bulunamayacaktır. Sözleşmenin orijinal metninde de belirtildiği üzere;

> *'Cyprus shall not claim, as part of its territorial sea, waters lying between the lines described in the report referred to in the Additional Protocol to this Treaty.'*[5]

Sözleşme eki, askeri üslere ait karasuları ibaresini kullanmamıştır ancak Kıbrıs Cumhuriyeti'nin askeri üslere ait kıyılarda herhangi bir denizalanı iddiasında bulunmasının önü kapatılmıştır. İfade etmek gerekir ki, karasuları kendiliğinden doğan (*ipso facto*) denizalanıdır, bu nedenle ilan edilmesi veya hak iddiasında bulunmak için kıyı devletlerin sözleşme yapması gerekmemektedir. Bu sebepledir ki Sözleşme ekinde denizalanı olarak yalnızca karasularından bahsedilmesi ilgi çekicidir. Zira Kurucu sözleşmeler askeri üsler için karasuları dışındaki deniz alanlarından, örneğin kıta sahanlığı veya münhasır ekonomik bölgeden bahsetmemektedir.

Kanaatimizce, sözleşmeye karasularına dair böyle bir madde konulmuş olması iki şekilde yorumlanabilir. Birincisi, İngiltere'nin henüz gelişmekte olan deniz hukuku ve devletlere ait deniz alanları konusunda aşırı öngörülü hareket etmiş

---

[4] İ.Hendry ve S. Dickson, (2011). *British Overseas Territorial Law*, UK: Hart Publishing, 2nd ed.

[5] 19 Ağustos 1960 Kıbrıs Kurucu Sözleşmesi Ek A (Annex A),Bölüm 3.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

olma olasılığıdır. Ancak bu yorum çok mümkün gözükmemektedir. Zira sözleşme maddesi, askeri üslerin karasularına veya diğer deniz alanlarına sahip olduğuna dair herhangi bir ibare içermemektedir. Yalnızca Kıbrıs Cumhuriyetine, askeri üslerin kıyısında olan deniz sahasında karasuları iddiasında bulunmama mükellefiyeti yüklüyor.

İkinci yorum ise sözleşmenin konuluş amacı ve lafzi doğrultusunda yapılmalıdır. Zira 1969 tarihli Viyana Antlaşmalar Hukuku Sözleşmesi madde 31'e göre, bir anlaşma 'konunun amacının ışığında' genel manaya uygun şekilde 'iyi' niyetle yorumlanmalıdır.[6] Şöyle ki askeri üslerin temel olarak kuruluş amacı savunmadır, bu nedenle yalnızca askeri amaçlarla kullanılırlar. Örneğin, NATO Anlaşmasına göre, kurulan askeri üsler, NATO'ya üye devletlerin ortak savunma kapasitelerini güçlendirmek için yapılmışlardır.[7] Bu nedenle askeri üslerin yalnızca savunma ve üye devletlerin güvenliğini sağlama amacıyla kurulması veya kurulmuş olması NATO Antlaşması'nın amaçlarına da uygun olacaktır.

Zira 1960 Kıbrıs Kurucu Sözleşmeleri akabinde İngiliz Hükümeti tarafından yapılan bildirge de sözleşmenin ikinci şekilde yorumlanmasını desteklemektedir. 1960 tarihli bu deklarasyon, askeri üslerin hangi amaç için kullanılacağını açık bir şekilde belirlemiş ve sınırlarını çizmiştir. Örneğin:

> *2. Her Majesty's Government further declare that their intention [Majestelerinin hükümeti ilan eder ki];*
>
> *(i) Not to develop the Sovereign Base Areas for other than military.*[8]
>
> *[Egemen [askeri] üsler askeri amaç dışında kullanılmayacaktır].*
>
> *3. With these purposes in mind, [bu amaç doğrultusunda] and subject to their military requirements and security needs, Her Majesty's Government make the following declaration.*[9]
>
> *[Yalnızca askeri gereklilik ve güvenlik ihtiyacı ile bağlı kalmak koşuluyla…]*
>
> *(6) Water Control -Su Kontrolü*

---

[6] 1969 Viyana Antlaşmalar Hukuku Sözleşmesi

[7] Daha ayrıntılı bilgi için, bakınız Bölme, S. M. (2012). Soğuk Savaş'ta NATO-ABD-Türkiye Üçgeninde Askeri Üsler: Süreklilik ve Değişim. *Uluslararası İlişkiler/International Relations*, 51-71.

[8] Appendix O of the Cyprus Agreements Decleration of Her Majesty's Government regarding the Administration of the Sovereing Base Areas. (Erişebilirlik : http://www.kypros.org/Constitution/English/appendix_o.htm , 12.09.20189).

[9] Appendix O of the Cyprus Agreements Decleration of Her Majesty's Government regarding the Administration of the Sovereing Base Areas. (Erişebilirlik : http://www.kypros.org/Constitution/English/appendix_o.htm , 12.09.20189).

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Subject only to military requirements and security needs being met, [Yalnızca askeri gereklilik ve güvenlik ihtiyacı ile bağlı kalmak koşuluyla] the policy to be carried out in regard to water control in the Sovereign Base Areas will be considered and decided by a joint committee. [10]

Bu deklarasyon gösteriyor ki, karasularına yönelik böyle bir düzenlemenin yapılmış olması, askeri üslerin İngiltere tarafından etkin bir şekilde kullanılmasını sağlamaktır. Başka bir deyişle, İngiltere, denize kıyısı olan askeri üslerin etkin kullanımının, Kıbrıs Cumhuriyeti'nin karasuları iddiasıyla kısıtlayabileceğini varsayarak koymuştur. Ancak İngiltere'nin sözleşmeyi bizim yorumladığımız şekilde yorumlamasını beklemek ve Akdeniz'deki gelişmelere kayıtsız kalmasını düşünmek, İngiltere'nin Ortadoğu ve Akdeniz politikalarına ters düşeceğinden hatalı bir çıkarım olacaktır.

Annan Planı ve İngiliz Askeri Üsleri

Her ne kadar uygulamaya geçmemiş olsa da, Annan Planı A Eki'nin 3. Bölümü askeri üslerine yönelik düzenlenmeler içermektedir. Yukarıda da belirttiğimiz üzere, 1960 Kıbrıs Kurucu Sözleşme de geçen ibare;

'Cyprus shall not claim, as part of its territorial sea, waters lying between the lines described in the report referred to in the Additional Protocol to this Treaty.'

Ancak 2004 tarihli Annan Planı'nda yer alan yeni ibare, İngiltere'nin sözleşmeyi amacının çok ötesinde ve oldukça geniş yorumladığını göstermektedir. Zira,

'The United Kingdom shall continue to enjoy complete and unimpeded access for any purpose whatsoever to the waters lying between the waters which the United Cyprus Republic shall not claim adjacent to the eastern part of the Dhekelia Sovereign Base Area adjoining the sea (which part is marked on Map A with an area of 16.10 sq. km), and the waters which the United Cyprus Republic shall not claim adjacent to the western part of the

[10] Appendix O of the Cyprus Agreements Decleration of Her Majesty's Government regarding the Administration of the Sovereing Base Areas. (Erişebilirlik : http://www.kypros.org/Constitution/English/appendix_o.htm , 12.09.20189).

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

Dhekelia Sovereign Base Area adjoining the sea (which is marked on Map A with an area of 5.01 sq km).'

1960 tarihli Kurucu Sözleşme Eki, Kıbrıs Cumhuriyeti'ne karasularına yönelik bir iddia da bulunmama yükümlülüğü yüklüyor. Ancak 2004 tarihli Annan Plan'ında, askeri üslere ait deniz sahasının her türlü amaç için kullanılabileceği ifade ediliyor. Bu yönde bir değişiklik yapılmış olmasının olası nedeni, İngiltere'nin bölgedeki gelişmelere kayıtsız kalmayacağının, yani askeri üslere ait karasuları iddiasına müteakiben münhasır ekonomik bölge ve kıta sahanlığı iddialarında bulunabileceğinin sinyalini vermektedir.

Yine 2005 CIA Dünya Gerçekleri Kitabında bu iki askeri üs için 'devlet' ibaresi kullanılmıştır. Her iki üs içinde Ağrotur Devleti ve Dikelya Devleti ibareleri orijinal doküman metninde yer almaktadır. Örneğin CIA'in web sayfasında:

'It is stated for "Akrotiri State" that Chief of State is Queen Elizabeth II since 6 February 1952 and head of government is Administrator Major General Richard Cripwell since January 2013. For "Dhekelia State", it is stated that Chief of State is Queen Elizabeth II since 6 February 1952 and head of government is Administrator Air Vice Marshall Graham Stacey since 4 November 2010.' [11]

Bu yönde ibarelerin kullanılması askeri üslerin devlet olarak kabul edilebileceğinin sinyalini vermektedir. Ayrıca İngiliz askeri kuvvetleri de 'Ağrotur karasuları' ibaresini birçok kez kullanmıştır.[12] Politik söylemlerle bu askeri üslere hem devlet statüsü verilmek hem de denizalanı tahsis edilmek istenmektedir. Başka bir ifadeyle bu yönde kullanımların literatüre sokulmak istenmesi, İngilizlerin askeri üslerin *sui jeneris* bir statüye sahip olduğunu kanıtlama çabasının bir sonucudur.

Annan Planı, kurucu anlaşma ile kurulan iki egemen askeri üs alanları olan Ağrotur ve Dikelya'nın 98,1 mil kare ve İngiliz egemenliğinde olan bölümünden yaklaşık 49,7 mil kare vazgeçmesini öngörmekteydi. Annan III Planı'nın Ek II-C bölümü, Kurucu Anlaşması'na Ek Protokol kısmına ek

[11] Daha detaylı bilgi için, bakınız, Central Intelligence Service. (Erisebilirlik: https://www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/wfbExt/region_eur.html). Ayrıca bakınız Ak, G. (2014). Sovereign British Bases On Cyprus and Their Impacts On The Maritime Delimitation In The Eastern Mediterranean. *Alternatives: Turkish Journal of International Relations*, *13*(4). (ss.63-64).

[12] Daha detayli bilgi icin, bakınız Ak, G. (2014). Sovereign British Bases On Cyprus and Their Impacts On The Maritime Delimitation In The Eastern Mediterranean. *Alternatives: Turkish Journal of International Relations*, *13*(4).

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ
(Codicil) yapılarak belirtilmiştir. Annan Planı'nda İngiliz hükümeti egemenlik alanını kısıtlamış fakat EAÜA arasında bulunan bölgede Kıbrıs'ın karasuları iddiasında bulunamayacağını da belirtmiştir. Ayrıca İngiliz hükümeti iki egemen askeri üs bölgesi karasuları hakkında Ek Protokol'ün yürürlüğe girmesinden bir ay sonra bu konuda uzman olan birisini görevlendirecek ve bu kişi karasuları konusunda dokuz ay içinde bir rapor hazırlayacaktır. Bu kişi gerekli gördüğü hallerde kendisine yardımcı olmak üzere teknik uzmanlar atabilecektir. Hazırlanan rapor Kıbrıs ve İngiliz hükümeti yetkilileri ile paylaşılacaktır.

Annan Planı IV'de ise yukarıda belirtilen raporun hazırlanması için bir kişi Birleşik Kıbrıs Cumhuriyeti ve bir kişi Birleşik Krallık'tan olmak üzere iki kişinin görevlendirilmesi öngörülmüştür. Annan Planı V'te ise Annan Planı III geri dönülerek Birleşik Kıbrıs Cumhuriyeti'nin sürece dahil olması çıkarılmıştır. Burada önemli olan nokta, Güney Kıbrıs hükümet ve toplumunun büyük çoğunluğunun Ağrotur ve Dikelya konusunda İngiliz egemenliğinde çıkarılmasını istemesidir. İngilizler, Annan Planı III ve V arasında kabul edilen Annan Planı IV'teki önerinin yani Birleşik Kıbrıs Cumhuriyeti'nin karasularının belirlenmesi sürecine katılmasına karşı olduklarını belirtmişlerdir. Bunun Annan Planı'nın kabul edilmesi için Güney Kıbrıs'ın ikna edilmesi için panik içinde yapılan bir hareket olduğunu ve İngiltere'nin ulusal çıkarlarına aykırı olan bu öneriden vazgeçilmesinin yerinde bir hareket olduğu altı çizilmiştir.[13]

Sonuç ve Değerlendirme

Sonuç olarak diyebiliriz ki, İngiltere 1960 Kıbrıs Kurucu Sözleşmelerini oldukça geniş yorumlamaya başlamıştır. Bu durum İngiltere'nin Doğu Akdeniz'deki gelişmelere kayıtsız kalmayacağının açık göstergesidir. Ancak, 1969 Viyana Antlaşmalar Hukuku Sözleşmesi, 1960 Kıbrıs Kurucu Antlaşmaların ilgili maddenin konuluş amacı doğrultusunda iyi niyetle yapılması gerektiğini ifade etmektedir. Bu nedenle askeri üsler ancak savunma ve güvenlik amacıyla kullanılabilir. Zira 1960 Kurucu Sözleşmelerine müteakiben yapılan deklarasyon da askeri üslerin yalnızca savunma amaçlı kullanılabileceğini ifade etmiştir. NATO Sözleşmesi de bu yorumu destekler niteliktedir.

[13] Potier, T. (2009). "A Comparative Analysis of the Five Versions of the Annan Plan", A. Varnava ve H. Faustmann (ed.), *Reunifying Cyprus: The Annan Plan and Beyond*, London: I.B Tauris, ss. 42-43.

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ
Bununla beraber deniz alanları iddiasında bulunabilmek için uluslararası hukuk altında devlet olarak ortaya çıkmak gerekir. Bu iki askeri üssün devlet olduğunu söylemek mümkün değildir. Sözleşme metninde kullanılan 'egemen üs' ibaresi bu toprak parçalarının ayrı bir devlet olduğunu göstermez. Zira bir uluslararası hukuk kişisi olarak devlet, (a) daimi bir nüfus; (b) belirli bir toprak parçası; (c) hükümet; (d) diğer devletlerle ilişki geliştirme kapasitesi niteliklerine sahip olmalıdır.[14] Üslerin toprak parçası ve sınırları vardır ancak tamamen İngiltere'ye bağımlıdırlar. Daha önce de belirttiğimiz üzere, üslerin nüfusunu İngiliz askerleri ve onların aileleri oluşturmaktadır. Diğer sivil nüfus ise Güney Kıbrıs Yönetimi vatandaşıdır. Hepsinden önemlisi askeri üslerin bir hükümeti yoktur ve devlet olarak tanınmamışlardır. Denizalanı iddiasının birincil koşulu ise devlet olmaktır. Bu askeri üsler Birleşik Karalık'ı oluşturan parçalardan biri olmamakla birlikte, birleşik Karalık'a ait topraklardır ancak ayrı birer devlet değildirler.[15] Bu nedenle İngiltere'nin denizalanı iddiasında bulunarak Doğu Akdeniz'deki zenginliklerden pay istemesi mümkün gözükmemektedir.

1960 Kıbrıs Kurucu Anlaşması ile İngiliz egemenliğine bırakılan Ağrotur ve Dikelya EAÜ alanları için Güney Kıbrıs'ın güvenliğini sağlama yükümlüğü bulunmaktadır. Birleşik Krallığı'nın egemenliğinde olsa da bu iki EAÜA uluslararası hukuka göre devlet olmadığı gibi İngiliz kolonisi de değildir. Birleşik Krallığı'nın bu iki askeri üs üzerindeki egemenliği sınırlandırılmıştır. Bu iki askeri alan örneğin Hint Okyanusunda Amerika'ya verilen Diego Garcia'da olduğu gibi üçüncü ülkelere verilemez. Sadece Annan Planı'nda olduğu gibi Birleşik Kıbrıs Cumhuriyeti'ne egemenlik hakları devredilebilir. Bu iki bölge sadece askeri amaçlarla kullanılmalıdır. Bu iki askeri bölge sınırlandırılmış egemenliği bulunan "yarı-İngiliz kolonisi" olarak tanımlanabilir. Birleşik Krallık açısından ise bu iki askeri alanın statüsü tartışılamaz ve müzakere dışındadır. Kıbrıs'ın Avrupa Birliği'ne giriş sürecinde bile İngilizler bu iki askeri alanı tam olarak olmasa da AB hukuku dışında tutmaya başarmıştır. İngiliz hükümeti pragmatik yaklaşım benimseyerek belli ölçülerde AB hukukunun belli ölçülerde uluslararası hukuk ve Kıbrıs Kurucu Anlaşması ile belirlenen kuralların bu iki askeri alanda uygulanmasını kabul etmiştir. Ağrotur ve Dikelya EAÜ alanlarında AB *Acquis* "ihtiyat prensibi" (cautious principle) çerçevesinde kısıtlı ölçüde

[14] Bakınız Pataraya, A. (2017). *Tanınma sorunu yaşayan ülkelerin diplomasisinin analizi: Abhazya örneği* (Master's thesis, ESOGÜ, Sosyal Bilimler Enstitüsü).

[15] Skoutaris, N. (2011). *The Cyprus issue: the four freedoms in a member state under siege*. Bloomsbury Publishing. (s.19).

MARMARA ÜNİVERSİTESİ YAYINEVİ

uygulanacaktır. Kısa dönemde Annan Planı gibi barış süreçlerinin yaşanmaması halinde bu iki EAÜ alanının hukuki statüsünün değişmesi ve özellikle karasuları ve münhasır ekonomik bölge konularında İngilizlerin geri adım atması beklenmemelidir. Kıbrıs garantör anlaşmasına imza atan Türkiye, Yunanistan, İngiltere yanında Güney Kıbrıs ve Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyeti (KKTC) irade göstermedikçe bu iki askeri alanda sınırlandırılmış İngiliz egemenliğinin sürmesi ve "yarı koloni" statüsünün devam edeceği öngörülmelidir.

FACULTY OF POLITICAL SCIENCE MARMARA ÜNİVERSİTESİ